

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på Bokmål

Vihtiestamme goh mieriedimmie Maahtoedepartemeenteste 21.08.13

Faamosne 01.08.2013 raejeste

Faamosne 31.07.2022 raaajan

Utgått

Ulmie

Faage nörjren dejtie learoehkide mej saemien voestesgieline lea akte faage kultvregoerkesen, govlesadtemen, skearkagimmien jñh identiteetevtiedimmien bijre, jñh seahkarimmien evtiedidh jñjtse jñh mubpiej kultvrese. Maanah jñh noerh saemien voestesgieline aktene siebriedahkesne byjjenieh gusnie göökte- jñh jienebegieivoete jñh kultvrelle gellievoete leah akte bielie aarkebiejjeeste. Jis edtja eadtjohkelaakan meatan årroth siebriedahkesne dle tjuara gielem jñh tjaalegh haalvedh. Lierehimmie edtja sjehteladtedh juktie mahtoem evtiedidh nörjren gielesne jñh kultvresne, jñh ryöjredidh guktie daah learohkh maehtieh seammavyörtegs meatan årroth skuvlesne, siebriedahken jñh liedisnie jñh barkoejliedisnie.

Nörjrenfaage edtja saemienfaagine ektine váaromem biejedh guktie learohkh áadtjoeh sijjen funksjovnelle guektiengieivoetem evtiedidh, jñh darjoem jñh goerkesem vedtedh dej siebriedahki bijre mejstie dah akte bielie. Naemhtie nörjrenfaage mahta aktem voerkes goerkesem evtiedidh, mij daajroste báata, dejstie hedtijste jñh joekehtsijstie nörjren jñh saemien gielen jñh kultvren gaskem. Nörjrenfaage edtja daajroem vedtedh jñjtse gielelierehimmien bijre jñh viehkiehtidh learohki gielemahtoem evtiedidh, dej mahtesvoeti jñh nuepiej mietie fiereguhte learohke átna. Njaalmeldh tjehpiesvoeth, lohkeme- jñh tjaelememahtoet lea dovne akte ulmie jñjtisnie jñh akte daerpies váarome jis edtja guarkedh jñh abpe jieledem lieredh.

Faage edtja sjehteladtedh ihke learohkh buektiehtieh nörjren eadtjohkelaakan nuhtjedh, dovne njaalmeldh jñh tjaaleldh, jñh maehtieh dejnie gelliesáarhts tjaaleginie vaaksjoehtidh mah siebriedahkesne gáávnesieh daan biejjien. Faage edtja Lissine skreejredh hijven lierehimmievuekieh evtiedidh jñh laejhtekslaakan ussjedidh. Edtja aaj skreejredh guktie learohke lastoem áádtje lohkedh jñh tjaaledh, jñh guktie learohke hijven lohkeme- jñh tjaelemevoeth áádtje. Faage akten tjaalegediejesasse bigkie mij njaalmeldh, tjaaleldh jñh tjáanghkan bieje me tjaalegh feerhmie, gusnie tjaeleme, tjoejh jñh guvvieh ektesne spielieh. Nörjren jñh saemien lidteratuvre jñh lidteratuvre jeatjah kultuvrijste, joekeen jeatjah aalkoealmetjekultuvrijste, edtjeh viehkiehtidh guktie learohkh dáájrieh, ussjedieh jñh vuarjasjeh, jñh learoehkide haestedh dej kultvregoerkesisnie.

Dah faagh saemien jñh nörjren jñjnñh tjáanghkieh biehkieh utnieh, jñh dan ávteste vihkeles aktine lihke laavenjostojne daej göökte faagi bijre. Nörjrenlierehimmiesne edtja learoehkide skreejredh gielem jñh tjaalegh goerehtidh gelliesáarhts ektiebarkoetsiehkine mah baejeh learoehkide ussjedidh, analyjseradidh, skaepiedihks jñh estetihkeles årroth. Lierehimmien tjñrrh learohkh maehtieh jñjtjemse jñh mubpieh ráakedh orre ráálline, gusnie dah maehtieh skreejredh jñh haestedh sinsitniem, jñh gielem lieredh átnoen tjñrrh. Lierehimmie nörjren gielesne dan 13-jaepien skuvlebaelien tjñrrh edtja saemienlierehimmie ektine, meatan årroth learoehkide dam gielejearsoesvoetem vedtedh mij aktem hijven váaromem vadta jis edtja eadtjohkelaakan meatan årroth siebriedahke- jñh barkoejliedisnie.

Faagen áejvieboelkhk

Faage lea áejviesuerkine öörnedamme mej sisnie mahtooulmieh leah dorjesovveme. Áejviesuerkieh sinsitniem lissiehtieh jñh tjuerieh ektesne vuajnalgidh.

Faage akte ektiefaage gaajhkide ööhpehimmieprogrammide jáarhkeööhpehimmiesne. Edtja dan ávteste lierehimmie dan sjyöhtekelaakan darjodh goh gáarede learoehkide, viehkine lierehimmie sjehtedidh dejtie ovmessie ööhpehimmieprogrammide.

Faage nörjren mahtooulmieh átna 2., 4., 7. jñh 10 jaepiedaltesen mænngan maadthskuvlesne, jñh Jáa1, Jáa2 jñh Jáa3 mænngan studijeryöjreden ööhpehimmieprogrammesne jáarhkelierehimmiesne. Barkoefaageles ööhpehimmieprogrammesne lea mahtooulmie Jáa2 mænngan jñh lissiebigkemen mænngan siejhme studijemahtose.

Bijjeguvvie áejviesuerkijste:

Jaepiedaltesne	Áejviesuerkieh
----------------	----------------

1.-10. Jåa1-Jåa3	Njaalmeldh govlesadteme	Tjaaleldh govlesadteme	Gïele, lidteratuvre jïh kultuvre
---------------------	-------------------------	------------------------	----------------------------------

Åejviesuerkie njaalmeldh govlesadteme lea maehthedh goltelidh, håaledh jïh soptsestidh joekehts ektiedimmine. Njaalmeldh govlesadteme lea vihkeles gosse edtja orre gïelh lieredh. Jåarhkeööhpehtimmesne edtja aaj dam vihkielommes toelhkestimmiemahtoem saemien gïeleste nöörjen gïelese evtiedidh.

Goltelidh lea akte eadtjohke darjome gusnie learohke edtja lieredh jïh guarkedh viehkine toelhkestidh, viertiestidh jïh vuarjasjidh maam mubpieh jiehtieh. Viehkine soejkesjidh maam edtja njaalmeldh soptsestidh, jïh faahketji njaalmeldh mubpiejgumie laavenjostedh, learohke edtja maehtelesvoetem evtiedidh mubpiejgumie govlesadtedh, jïh daajroem, åssjaldahkh jïh åssjalommesh buektedh jeereldihkie baakoejgumie ovmesse sjangerinie. Njaalmeldh govlesadteme lea aaj gïelem, soptsestimmiehammoeh jïh soptsestimmievuekieh govlesadtemetseahkan sjiehtedidh.

Tjaaleldh govlesadteme lea nöörjen lohkedh jïh nöörjen tjaaledh. Lierehtimmie dam voestes lohkeme- jïh tjaelemelierehtimmiem jïh dam vijriesåbpoe evtiedimmiem lohkeme- jïh tjaelememahtoste feerhmie, aktene ahkedh evtiedimmesne abpe lierehtimmiem tjïrrh. Lierehtimmie lohkemisnie edtja learohki lastoem jïh maehtelesvoetem skreejredh lohkedh tjaaledh, jïh sæjhta jiehtedh learohke edtja joekehts tjaalegh lohkedh, dovne lieremen jïh dååjresen gaavhtan. Dah lohkeme tjaalegh edtjeh seamma aejkien viehkiehtidh guktie learohke voerkes sjædta sov jïtse evtiedimmiem bijre goh lohkiye jïh tjaelije, jïh aktem voerkes tsiehkem evtiedidh heddide jïh joekehtsidie nöörjen jïh saemien tjaelemekultuvren gaskem.

Tjaeleme lea maehthedh åssjaldahkh jïh mielh soptsestidh, gïetedidh jïh govlesadtedh ovmesse tjaaleginie jïh sjangerinie. Tjåanghkan bieje tjaalegh leah akte iemie bielie dejstie tjaalegijstie learohkh edtjeh lohkedh jïh hammoedidh. Jis edtja hijvenlaakan tjaaleldh govlesadtedh, dle daerpies aktine hijven baakoeveahkine, daajroeh jïh tjiehpiesvoeth grammatihken jïh reaktioetjalemen bijre utnedh, jïh maehthedh maereles tjaalegh darjodh mah leah åssjelasse jïh dåastoejasse sjiehtedamme.

Åejviesuerkie Gïele, kultuvre jïh lidteratuvre lea nöörjen gïele- jïh tjaalegekultuvren bijre, jïh saemien noerhtelaanti jïh gaskenasjovnaale perspektivh åtna. Learohkh edtjeh aktem jïjtjaraarehke goerkesem nöörjen gïeleste jïh lidteratuvreste evtiedidh, jïh daajroem åadtjodh guktie gïele jïh tjaalegh leah jorkesamme tïjje doekoe, jïh annje lea jarkelimmesne.

Åejviesuerkie edtja viehkiehtidh guktie learohkh daajroem åadtjoeh gielen bijre goh systeeme jïh gïele åtnosne, jïh edtja learohkidie skreejredh aktem voerkes vuajnoem evtiedidh sijjen jïjtsh jenebegïelevoeten bijre. Learohkh edtjeh lohkedh jïh ussjedalledh jïjnjh jïh gelliesåarhts båarasåbpoe jïh urrebe tjaalegi bijre ovmesse sjangerinie jïh ovmesse meedijijstie. Lissine edtjeh saemien aerpievuekiej bijre åahpenidh saemien tjaalegehistovrijesne, jïh vuajnojde viertiestidh daaletje jïh åvtetje tïjjen gaskem, jïh tjoevkesisnie skraejrijste jeatjah tjaalege-aerpievuekijste.

Man gellie tæjmoeh

Tæjmoelåhkoeh lea 60-minudten ektievoetine:

MAANADALTESE

1.-7. jaepiedaltese: 570 tæjmoeh

NOEREDALTESE

8.-10. jaepiedaltese Alternatjive 1: 279 tæjmoeh

Alternatjive 2: 222 tæjmoeh

Alternatjive 1: bieleden ammesgïele/gïelen goerehtimmie

Alternativ 2: ammesgïeline/gïelen goerehtimmine

STUDIERYÖJREDEN ÖÖHPEHTIMMIEPROGRAMME

Jåa1: 103 tæjmoeh

Jåa2: 103 tæjmoeh

Jåa3: 103 tæjmoeh

BARKOEFAAGELES ÖÖHPEHTIMMIEPROGRAMME

Jåa1: 45 tæjmoeh

Jåa2: 45 tæjmoeh

LISSIEBIGKEME SÏEHME STUDIJEMAAHTOSE BARKOEFAAGELES ÖÖHPEHTIMMIEPROGRAMMIDE

Jåa3: 219 tæjmoeh

Faagen maadth maahtoeh

Vihkeles tjihepiesvoeth lea maahtoelmine sjihtesjamme gusnie dah viehkietieh faagemahtoem evtiedidh, jïh mestie dah akte bielie. Guarka vihkeles tjihepiesvoeth nöörlen gïelesne naemhtie:

Njaalmeldh tjihepiesvoeth nöörlen gïelesne lea mielem sjugniedidh viehkine goltelidh, soptsestidh jïh hãaledh, jïh maehtedh gïelem sjihtedidh åssjelasse jïh dãastoejasse. Evtiedimmie njaalmeldh tjihepiesvoetiiste nöörlenfaagesne aktem öörneldihkie barkoem tsihkestahta njaalmeldh sjangerigujmie jïh strategijigujmie, ahkedh gïervebe goltelimmie- jïh soptsestimmietsiehkine. Dellie tjuara maehtedh soejkesjidh jïh gïellesãarhts njaalmeldh åhepiedhtemh darjodh, jïh dam njaalmeldh gïelem nuhtjedh ahkedh veelebe jïh viele jeereldihkie gosse soptsestemine jïh jeatjah sãarhts njaalmeldh tjaaleginie, jalhts dah krievlassh njaalmeldh gïelemaahtose eah leah seamma stoeer goh learoehkidie nöörlen voestesgïeline. Vijriesãbpoe edtja eadtjohkelaakan goltelidh, jïh guarkedh jïh soptsestidh nöörlenfaales aamhtesi bïjre, jïh aaj dãeriesmoeri jïh tjaalegi bïjre mah gukhebe jïh gïervebe sjidhtie.

Maehtedh tjaeledh saemien gïelesne lea maereleslaakan tjaeledh jïh mubpiegujmie govlesadtedh viehkine tjaelemegïeleste. Aaj akte vuekie åssjelh jïh åssjaldahkh evtiedidh jïh öörniedidh, jïh akte lieremevuekie. Tjaalegh tjaeledh gïellesãarhts sjangerinie sjeermesne jïh pæhpierisnie lea akte suerkie man åvtete saemienfaage jïh nöörlenfaage ektesne aktem sjiere diedtem utnieh. Dïhte sæjhta jiehtedh buektiehtidh tjaalegh soejkesjidh, hammoedidh jïh gïetedidh mah dovne aelhkïe jïh gïerve, jïh maereles gïeline mij lea åssjelasse jïh dãastoejasse sjihtedamme, jalhts dah krievenassh tjaaleldh gïelemaahtose eah leah seamma stoeer goh learoehkidie nöörlen voestesgïeline. Evtiedimmie tjaaleldh tjihepiesvoetiiste saemien gïelesne sæjhta jiehtedh öörnegen mietie barkedh byjjes tjaalemetjihepiesvoetigujmie, tjaalegedaajrojne jïh ovnessie tjaelemestrategijigujmie.

Maehtedh lohkedh nöörlen gïelesne lea mielem sjugniedidh tjaalegijstie ovnessie sjangerinie daaletje jïh åvtetje tïjjeeste. Dellie tjuara iedtjem vuesiehtidh tjaalegidie, jïh daajroem åadtjodh guktie jeatjah almetjh ussjedieh, jïelieh, dããjrieh jïh sjugniedieh, jïh tjihepiesvoetem evtiedidh tjaalegh viertiestedh ovnessie tïjijstie jïh ovnessie kultuvrijste. Vijriesãbpoe tjuara bievnesh gaavnedh jïh guarkedh guktie mubpieh ussjedamme jïh tjaaleme ovnessie sãarhts tjaaleginie sjeermesne jïh pæhpierisnie, jïh maehtedh laejhtehts jïh jïjtjeraarehke årrodh dejtie tjaalegidie mejtie lohkeme. Evtiedimmie lohketjihepiesvoetiiste nöörlenfaagesne tsihkestahta learoehk daamtaj jïh jïjnem luhkieh, jïh öörnegen mietie lohkemestrategijigujmie berkieh mah leah aajkose lohkemine sjihtedamme, jïh ovnessie sãarhts tjaalegigujmie faagesne. Evtiedimmie aalka dejnie voestes avkodinginie jïh aelhkïe tjaalegh guarkedh, goske maahta guarkedh, toelhkestidh jïh vuarjasjidh ahkedh gïervebe tjaalegh ovnessie sjangerinie.

Maehtedh ryöknedh nörjen gielesne lea biävnesh toelkkestidh jñh guarkedh tjaaleginie gusnie taalh, stoeredahkh jallh geometrihkeles goerh. Edtja aaj maehtedh vuarjasjidh, ussjedidh jñh govlesadtedh tjåanghkan bieje me tjaalegi bijre, goh grafihkeles guvvieh, tabellh jñh statistihke.

Evtiedimmie ryöknetjehpiesvoetijste nörjenfaagene sæjhta jiehtedh aktem ellies mielem sjugniedidh ahkedh giervebe tjaaleginie, gusnie ovnessie soptsestimmievuekieh tjuerieh ektesne vuajnalgidh.

Digitaale tjehepiesvoeth nörjen gielesne lea digitaale dirreg, meedijh jñh vierhtieh nuhtjedh, juktie biävnesh gaavnedh jñh dejtie gietedidh, ovnessie sårhts tjaalegh sjugniedidh jñh staeriedidh, jñh mubpiejgumie govlesadtedh. Daan sjiekenisnie vihkeles maehtedh gaaltijh vuarjasjidh jñh dejtie voerkeslaakan nuhtjedh.

Evtiedimmie digitaale tjehepiesvoetijste lea akte bielie lohke- jñh tjaelemelierehtimmeste nörjenfaagesne, jñh sæjhta jiehtedh digitaale gaaltijh gaavnedh, nuhtjedh jñh ånnetji ånnetji aaj vuarjasjidh jñh dejtie digitaale gaaltijdie vuesiehtidh tjaaleldh jñh njaalmeldh tjaaleginie, jñh ånnetji ånnetji aaj jñtje giervebe tjaalegh darjodh. Vijriesåbpoe edtja maehtedh daajroem evtiedidh aalkoereaktan jñh persovnevaarjelimmien bijre, jñh aktem laejhtehts jñh jñjtjeraarehke vuajnoem utnedh ovnessie sårhts digitaale gaaltijdie.

Maahtaldahkeulmieh

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- goltelidh, stååkedidh jñh haarjanidh nörjen gieletjoejigumie, baakoetjompigumie, baakoejgumie, rijmigumie, jievkehtimmie jñh intonasjovnine, jñh nörjen jñh saemien gieletjoejh viertiestedh
- goltelidh, guarkedh jñh aelhkies biävnesh vedtedh
- aelkie baakoeh, nommh, diejvesh jñh aelkie raajesh guarkedh mah leah aarkebiejjen tsiehkieh bijre
- buarastehtedh, gijhtedh, gihtjedh jñh aelkie gyhtjelassh vaestiedidh
- aelkie baakoeh tjåanghkan biejedh åenehts raajesidie
- ryöknedh jñh taalide nuhtjedh govlesadtemisnie

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- stoerre jñh smaave trygkeme bokstaavh lohkedh
- aelkie tjaalegh lohkedh jñh heannadimmien bijre dejnie soptsestedh
- ektiedimmien bijre soptsestedh gieletjoejen jñh bokstaaven gaskem, soptsestimmiegielen jñh tjaelemegielen gaskem jñh joekehtsi jñh hedtiej bijre nörjen jñh saemien gaskem
- smaave jñh stoerre bokstaavh tjaaledh, jñh baakoejgumie eksperimenteradidh gosse gietine tjaala jñh tastatuvresne
- skaehpiedihkslaakan barkedh guvviedimmie jñh tjaelieminie gosse lohke minie

Giele, lidteratuvre jñh kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- nörjen gielen bijre soptsestedh jñh mennie tsiehkie nörjen jñh saemien nåhtede
- sisvegen bijre soptsestedh laavloeminie, raajrojne, diktine, heamturinie jñh soptsesinie

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- mubpide goltelidh, guarkedh j̄ih meatan ároddh aelhkíe soptsestimmine dan b̄ijre maam j̄ijtje dáájreme j̄ih dáájrehtamme
- aktem baakoeveahkam nuhtjedh mij biejjieladtje tsiehkíeh feerhmie
- aelhkíe tjaalegh áehpiedehtedh
- taalh nuhtjedh juktie áasah, veahkah j̄ih stoeredahkh jiehtedh

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- t̄jehpieslidteratuvrem j̄ih faagetjaalegh maanide lohkedh, j̄ih j̄ijtsh mielh tjaalegi b̄ijre buektedh
- damtijidh j̄ih nuhtjedh aelhkíe ḡieleviehkiedirregh goh mubpesth jiehtedh j̄ih vuestiebielie
- b̄ievnesh gaavnedh viehkine baakoeh j̄ih guvvieh aktanidh tjaaleginie sjeermesne j̄ih paehpierisnie
- aelhkíe tjaalegh tjaeledh mah buerkiestíeh j̄ih soptsestíeh
- gærjagáetiem j̄ih gaskeviermiem nuhtjedh juktie aamhth gaavnedh j̄ijtse lohkemasse j̄ih tjaeliemasse

Ḡiele, lidteratuvre j̄ih kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- n̄öörjen j̄ih saemien ḡielen j̄ih kultuvren b̄ijre soptsestidh j̄ih dejtie viertiestidh j̄ijtse dáájrehtimmiej mietie
- ássjaldahkh buektedh ḡielen, almetji j̄ih heannadimmien b̄ijre tjaaleginie aarkebiejjeste j̄ih t̄jehpieslidteræære tjaaleginie ovmesse baelijste j̄ih kultuvrijste

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- mubpide goltelidh, j̄ijtsh mielh buektedh j̄ih buerkiestidh, j̄ih seahkarimmiem vuesiehtidh mubpiej mielide
- n̄öörjengielesne j̄ijtse baakoejgumie áejviesisvegem vaajestidh soptsesinie j̄ih njaalmeldh áehpiedehteminie n̄öörjengielesne j̄ih saemiengielesne
- ánneti guarkedh gosse naaken sveerjen j̄ih daanske ḡielem soptseste
- ovmesse ráállah haalvedh draamadarjoeminie, lohkeeminie j̄ih áehpiedehteminie
- musihken vukíeh j̄ih guvvieh nuhtjedh gosse maam akt soptseste j̄ih áehpiedahta
- aktem s̄jehteles baakoeveahkam nuhtjedh juktie j̄ijtse dáájresi j̄ih dáájrehtimmiej b̄ijre soptsestidh, domtesh j̄ih j̄ijtse mielh buektedh j̄ih aelhkíe faageles teemaj b̄ijre soptsestidh
- valutan, möölegi j̄ih væktoen b̄ijre soptsestidh

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- t̄jehpieslidteræære tjaalegh j̄ih aamhtesepróvsatjaalegh lohkedh, j̄ih sisvegen j̄ih j̄ijtse lohke-medáájresi b̄ijre soptsestidh
- lohkedh j̄ih soptsestidh aelhkíe tjaalegi b̄ijre dennie n̄öörjen gielehemmosne mesnie learohke ij lierehtimmiem utnieh
- ussjedidh j̄ih t̄jáanghkan giesedh áejviebiehkide aktene tjaalegisnie
- ortografijem haalvedh dejnie baakoje mah jeenjemes átnasuvvieh, j̄ih dah s̄iejhmemes njoelkedassh væhtabiejemasse haalvedh

- tjaalegh tjaeledh tjjelke teemine, jñ ektiedimmiem sjugniedidh raajesi jñ boelhki gaskem
- dååjrehtimmieh jñ ïedtjñ buektedh tjaaleginie mah soptsestieh, buerkiestieh jñ ussjedieh
- digitaale gaaltijh jñ ðirregh nuhtjedh juktie tjåanghkan biejemie tjaalegh darjodh hyperkoplingigujmie jñ jeereldihkie estetihkeles viehkiedirregigujmie

Gïele, lidteratuvre jñ kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh Leah; learohkh gelkieh

- guektien- jñ jienebegielevoeten bijre soptsestidh dej gieletsiehkij mietie jñtse byjresisnie
- ovmesseie sáarhts nõorjen gieli bijre soptsestidh
- naan joekehtsh buerkiestidh njaalmeldh jñ tjaaleldh gielen gaskem
- buerkiestidh guktie tjaalegh Leah bæjjese bigkeme viehkine ðiejvesijstie grammatihkeste jñ tjaalegedaajroste, jñ joekehtsi bijre soptsestidh nõorjen jñ saemien gaskem
- jñjtsh mielh áehpiedehtedh almetji, heannadimmien jñ teeman bijre sámies maana-jñh noerelidteratuvresne nõorjen gielesne
- ovmesseie sáarhts baakoegærjah nuhtjedh digitaale jñ pæhpierisnie

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh Leah; learohkh gelkieh

- goltelidh, áejviesisvegem tjåanghkan giesedh jñ sjyõhtehke bievnesh olkese giesedh njaalmeldh tjaaleginie
- funksjovnelle baakoeveahkine soptsestidh, dåastoejasse jñ ássjelasse sjiehtedamme
- njaalmeldh nõorjengielesne vaajestidh háalemijstie nõorjen jñ saemien gielesne
- digkiedimmine meatan árrodh mieligujmie mah buerkiestieh, jñ eensie argumentasjovnine
- grafihkeles áehpiedehtemh taalijste jñ jeatjah daatijste buerkiestidh
- faageaamhtesh áehpiedehtedh sjyõhtehke terminologijine jñ maereles átnojne digitaale ðirregijstie jñ meedijijstie

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh Leah; learohkh gelkieh

- lohkedh jñ analyseradidh gelliesáarhts tjaalegh ovmesseie sjangerinie jñ meedijinie gærjagielesne jñ orregielesne, jñ ovmesseie sáarhts toelhkestimmienuepieh buektedh
- aelhie tjaalegh lohkedh sveerjen jñ danske gielesne jñ sisvegem vaajestidh jñ lahtestidh
- funksjovnelle baakoeveahkine soptsestidh jñ vihkeles njoelkedassh hammoevierhkesne haalvedh
- viehkiedirregidie lustesvoete, ironije, vuestiebielieh, viertiestimmieh, symbolh jñ gieleguvvieh damtijidh
- skaepiedihks, bievnije, ussjeden jñ argumentereden tjaalegh tjaeledh maalli mietie ovmesseie vuesiehtimmietjaalegijstie
- guarkedh jñ toelkiedh bievnesh jeniebistie lahtestimmievuekijste aktene tjåanghkan biejemie tjaalegisnie

Gïele, lidteratuvre jñ kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh Leah; learohkh gelkieh

- buerkiestidh man ávteste göökte byögkeles gielh Nõorjesne, jñ digkiedidh guktie nõorjen jñ saemien Leah sinsitniem tsevtseme
- buerkiestidh man ávteste göökte mirrestalleldh nõorjen gielehemmoeh, jñ soptsestidh gieledigkiedimmien bijre Nõorjesne daan biejjien
- hammoen, sisvegen jñ ássjelen bijre soptsestidh lidteratuvresne, teaterisnie jñ filmesne
- ussjedalledh guktie aarvoeh, ussjedimmievuekieh jñ ássjaldahkh váajnoes dorjesuvvieh nõorjen jñ saemien tjaaleginie jñ jarkoestamme tjaalegisnie jeatjah gielijstie

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- goltelidh jñh eerlegevoetem vuesiehtidh mubpiej argumentasjovnese, jñh sjehteles jñh eensì argumenth nuhtjedh digkiedimmine
- goltelidh, guarkedh jñh vaajestidh bievnesh sveerjen jñh daanske gieleste
- ovmesseie ráállah haalvedh soptsestimmine, digkiedimmine, dramatiseradimmine jñh áehpiedehteminie
- faagedaajroem jñh faageterminologijem nuhtjedh jñjtse ööhpehtimmieprogrammeste soptsestimmine, digkiedimmine jñh áehpiedehteminie skuvlen, siebriedahken jñh barkoejieledeñ bñjre
- daajroem nuhtjedh retorihkeles appellehammoej bñjre áehpiedehteminie
- auditijve, tjaaleldh jñh visuelle soptsestimmevuekieh aktanidh, jñh ovmesseie digitaale dirregh nuhtjedh áehpiedehteminie

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- såemies tjaalegh, tjehpieslidteratuvrem jñh aamhteseprovksam lohkedh daajbaaletje tñjteste gærjagielesne, orregielesne jñh mah leah jarkoestamme saemien gieleste, jñh ussjedidh sisvegen, hammoen jñh ássjelen bñjre
- argumentasjovnem buerkiestidh aamhteseprovsaatjaaleginie
- skaepiedihks, bievnije jñh argumentereden tjaalegh tjaaledh mah leah ássjelasse jñh dáastoejasse sjehtedamme
- digkiedidh guktie ovmesseie gieleviehkiedirregh leah, jñh naaken dejstie nuhtjedh jñjtse tjaaleginie
- gielem jñh soptsestimmevuekieh sjehtedidh ovmesseie tjaalemevuekide skuvlesne, siebriedahkesne jñh barkoejieliedisnie
- tjaalegh tjaaledh teemine jñh faageterminologijine mah leah sjehtedamme jñjtse ööhpehtimmieprogrammese, maallen mietie ovmesseie vuesiehtimmietjaalegijstie
- ovmesseie estetihkeles soptsestimmevuekieh nuhtjedh tjaanghkan biejeñe tjaaleginie
- digitaale dirregh nuhtjedh gosse edtja jñjtse tjaalegh bæjhkoehidh
- veedtjedh, vuarjasjidh jñh faageaamhth nuhtjedh digitaale gaaltijjstie gosse jñjtse tjaalegigujmie barka, jñh njoelkedassh steeredh almetjevaarjelimmien jñh aalkoereaktan bñjre

Gieie, lidteratuvre jñh kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- buerkiestidh ovmesseie gieelh jñh kultuvrh Nöörjesne jñh Saepmesne daan biejjien, jñh guktie jñjtse gieie jñh jñjtse kultuvre evtiesuvvieh jñh jorkesieh mubpiejugujmie ektine
- kultuvretjaanghkoeh jñh kultuvre-ovvaantoeh digkiedidh mah vuaromem utnieh såemies daaletje tjaaleginie
- toelhkestidh jñh vuarjasjidh ektiespielem gaskem sisvegem, hammoen jñh ássjelem tjaanghkan biejeñe tjaaleginie

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- nöörjen gielesne vaajestidh njaalmeldh saemien tjaalegh biejjieladtje tsiehkije jñh aamhtesi bñjre mah leah skuvlen bñjre
- daajroem nuhtjedh retorihkeles appellehammoej bñjre digkiedimmine jñh áehpiedehteminie
- faagedaajroem nuhtjedh jñjtse programmefaagijste áehpiedehteminie jñh digkiedimmine
- nöörjenfaageles aamhtesh áehpiedehtedh jñh digkiedidh dam buakteñe aamhtem

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- tjaalegh lohkedh gærjagäelesne j̄ih orregäelesne ovnessie sjangerinie, j̄ih tjaalegidie analysieradidh juktie mäehtedh mäelem utnedh gyhtjelassi b̄ijre mah bæjjese vaaltasuvvieh j̄ih dej aarvoej b̄ijre
- tjaalegh tjaeledh tj̄ielke aajkojne, hijven struktuvrine j̄ih ektiedimmine
- skaepiedihks, bievnije j̄ih argumentereden tjaalegh, salkehtimmieh, lidteræære toelhkestimmieh, digkiedimmieh j̄ih jeatjah ussjeden tjaalegh tjaeledh

Giele, lidteratuvre j̄ih kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- nöörjen ḡieledigkiedimmiem j̄ih ḡieleepolitikem buerkiestidh 1800-låhkoen
- argumentasjovnem buerkiestidh aamhteseprovsatjaaleginie viehkine daajroem nuhtjedh retoriheen b̄ijre
- soptsestimievuekieh j̄ih aarvoeh viertiestidh såemies daaletje tjaaleginie soptsestimievuekiejgumie j̄ih aarvoejgumie vaajesinie j̄ih almetjediktadimmesne
- viertiestidh guktie «d̄ihthe saemien» j̄ih «d̄ihthe nöörjen» vååjnesasse b̄aetieh tjaaleginie saemien j̄ih nöörjen lidteratuvreste
- såemies vihkeles nöörjen j̄ih såemies europejen tjaalegh lohkedh gaske-aaltaristie j̄ih dovne romantikem, dejtie akten kultuvrehistovreles ektiedæmman b̄iejedh j̄ih hammoem j̄ih sisvegem lahtestidh
- sisvegem analysieradidh j̄ih åtnoem viehkiedirregijstie vuarjasjidh tjaaleginie mah leah veedtjeme ovnessie digitaale meedijijstie
- gaaltijdie vuesiehtidh j̄ih gaaltijh vuarjasjidh sjyöhtehke faageles ektiedimmine

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- goltelidh j̄ih vuarjasjidh argumentasjovnem njaalmeldh tjaaleginie ovnessie meedijinie, j̄ih mäelem utnedh sisvegen j̄ih hammoen b̄ijre
- nöörjen ḡielesne vaajestidh saemien njaalmeldh tjaalegh aamhtesi b̄ijre mah leah gietskies siebriedahken b̄ijre
- jeereldihkie baakoeveahkine j̄ih hijven ḡieleåtnojne soptsestidh mah leah åssjelasse j̄ih dåastoejasse sj̄iehtedamme
- faageles aamhtesh digkiedidh viehkine faageterminologijeste j̄ih ållesth argumentasjovnestie
- tj̄aanghkan b̄iejedh j̄ih aktem gaertjedamme tj̄iehpieslidteræære programmem åehpiedehtedh

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- såemies tjaalegh daaletje tj̄ijjeste lohkedh, j̄ih digkiedidh guktie daah tjaalegh ḡieline j̄ih teemine leah daan tj̄ijen b̄ijre
- jeereldihkie baakoeveahkine j̄ih hijven ḡieleåtnojne soptsestidh, j̄ih vihkeles ḡielen hammoekrievenassh haalvedh
- lidteræære toelhkestimmieh j̄ih retoriheles analyjsh tjaeledh, skaepiedihks j̄ih ussjeden tjaalegh tjaeledh mah våaromem utnieh nöörjenfaageles tjaaleginie
- bievnije tjaalegh, salkehtimmieh j̄ih digkiedimmieh tjaeledh tj̄ielke aajkojne, hijven struktuvrine j̄ih eensie bievniesigumie
- gaaltijh laejhtehkslaakan nuhtjedh mejtie gåarede mænngan ḡiehtjedidh j̄ih digitaale gaaltijevuesiehtimmiem haalvedh

Gïele, lidteratuvre jïh kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- sjiere væhtah såemies nöörjen smaaregïeline tjïelkestidh jïh tsiehkïej biïre ussjedidh mah maehthïeh evtiedimmiem smaaregïeleste tsevtsehd
- nöörjen gïeledigkïedimmiem jïh gïelepolithkem tjïelkestidh 1900 raejeste jïh daan raajan
- konsekvensh digkïedidh daaroedehtemepolithkeste dejnie saemien dajvine
- såemies noerhtelaanti tjaalegh åehpïedehtedh mah leah jarkoestamme jïh mah leah orre
- analyseradidh, toelhkestidh jïh viertïestidh såemies nöörjen jïh såemies gaskenasjovnaale tjaalegh ovmessïe lidteræære aerpïevuekïjste romantihkeste jïh daan beajjan, jïh dejtïe akten kultuvrehïstovreles ektïedæmman biïjedh
- dijeveseapparaatem retorihkeste nuhtjedh juktïe analyseradidh jïh vuarjasjidh tjaalegh ovmessïe aamhteseprøvsasjangerïnie

Njaalmeldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- nöörjen gïelesne vaajestidh njaalmeldh saemien tjaalegh biïjjïeladtje tsiehkïej jïh aamhtesi biïre mah leah skuvlen biïre
- daajroem nuhtjedh retorihkeles appellehammoej biïre digkïedimmiem jïh åehpïedehteminïe
- faagedaajroem nuhtjedh jïjtse programmefaageste åehpïedehteminïe jïh digkïedimmiem
- nöörjenfaageles teemah åehpïedehtedh jïh digkïedidh dam buakteme aamhtem
- goltïelidh jïh vuarjasjidh argumentasjovnem njaalmeldh tjaalegïnie ovmessïe meedïjïnie, jïh mïelem utnedh sisvegen jïh hammoen biïre
- nöörjen gïelesne vaajestidh saemien njaalmeldh tjaalegh aamhtesi biïre gietskïes siebriedahken biïre
- jeereldihkïe baakoeveahkïne jïh hijven gïeleåtnojne soptsestidh mah leah åssjelasse jïh dåastoejasse sjiëhtedamme
- faageles teemah digkïedidh viehkïne faagerterminologïjeste jïh ållesth argumentasjovneste
- tjåanghkan biïjedh jïh åehpïedehtedh aktem gaertjedamme tjïehpïeslidteræære programmem

Tjaaleldh govlesadteme

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- tjaalegh lohkedh gærjagïelesne jïh orregïelesne ovmessïe sjangerïnie, jïh tjaalegïdie analyseradidh juktïe maehthedh mïelem utnedh gyhtjelassi biïre mah bæjjese vaaltasuvvieh, jïh dej aarvoej biïre
- tjaalegh tjaeledh tjïelke aajkojne, hijven struktuvrine jïh ektïedimmiem
- skaepïedihks, biïvnïe jïh argumentereden tjaalegh, salkehtimmïeh, lidteræære toelhkestimmïeh, digkïedimmïeh jïh jeatjah ussjeden tjaalegh tjaeledh
- såemies tjaalegh lohkedh daaletje tïjjeste jïh digkïedidh guktïe daah tjaalegh gïeline jïh teemïne leah mijjen tïjjen biïre
- jeereldihkïe baakoeveahkïne jïh hijven gïeleåtnojne soptsestidh, jïh vihkeles gielen hammoekrïevenassh haalvedh
- lidteræære toelhkestimmïeh jïh retorihkeles analysh tjaeledh, skaepïedihks tjaalegh jïh ussjeden tjaalegh tjaeledh mah våaromem utnieh nöörjenfaageles tjaalegïnie
- biïvnïe tjaalegh, salkehtimmïeh jïh digkïedimmïeh tjaeledh tjïelke aajkojne, hijven struktuvrine jïh eensï biïvnesïgujmïe
- gaaltïjh laejhtehkslaakan nuhtjedh jïh naemhtïe guktïe gåarede dejtïe mænngan giëhtjedidh jïh digitaale gaaltïjevuesïehtimmïem haalvedh

Gïele, lidteratuvre jïh kultuvre

Lohkehtimmien ulmieh leah; learohkh gelkieh

- nörjen gieledigkiedimmiem jñ gielepolitihkem tjelkestidh 1800-låhkoen
- argumentasjovnem buerkiestidh aamhteseprøvsatjaaleginie viehkine daajroem nuhtjedh retorihken bñre
- soptsestimmievuekieh jñ aarvoeh viertiestidh såemies tjaaleginie daehtie tñjeste soptsestimmievuekiejgumie jñ aarvoejgumie vaajesinie jñ almetjediktadimmesne
- viertiestidh guktie «dñhte saemien» jñ «dñhte nörjen» vååjnesasse bñetieh tjaaleginie saemien jñ nörjen lidteratuvreste
- såemies vihkeles nörjen jñ såemies europejen tjaalegh lohkedh gaske-aaltaristie jñ dovne romantihkem, dejtie akten kultuvrehistovreles ektiedæmman biejedh jñ hammoem jñ sisvegem lahtestidh
- sisvegem analyseradidh jñ åtnoem varjasjidh viehkiedirregijstie tjaaleginie mah leah veedtjeme ovmessie digitaale meedijijstie
- vuesiehtidh gaaltjidie jñ gaaltijh varjasjidh sjyøhtehke faageles ektiedimmine
- tjelkestidh sjere væhtah såemies nörjen smaaregeline, jñ tsiehkij bñre ussjedidh mah maehtieh evtiedimmiem smaaregieleste tsevtsehd
- nörjen gieledigkiedimmiem jñ gielepolitihkem tjelkestidh 1900-låhkoen raejeste jñ daan beajjan
- konsekvensh daaroedehtemepolithkeste digkiedidh dejnie saemien dajvine
- såemies noerhtelaanti tjaalegh åehpiedehtedh mah leah jarkoestamme jñ mah lea orre
- analyseradidh, toelkkestidh jñ viertiestidh såemies nörjen jñ såemies gaskenasjovnaale tjaalegh ovmessie lidteræære aerpievuekijste romantihkeste jñ daan mearan, jñ dejtie akten kultuvrehistovreles ektiedæmman biejedh
- diejveseapparaatem retorihkeste nuhtjedh juktie analyseradidh jñ varjasjidh tjaalegh ovmessie aamhteseprøvsasjangerinie

Faagem vierhtiedidh

Nænnoestimmieh galhkuvevarjasjæmman_

Galhkuvevarjasjimmie

Jaepiedaltese	Öörnege
10. jaepiedaltese	Learohkh edtjeh göökte galhkuvekarakterh utnedh, akte nörjen tjaaleldh jñ akte nörjen njaalmeldh.
Jåa2 barkoefaageles ööhpehtimmieprogrammh	Learohkh edtjeh aktem galhkuvekarakterem utnedh.
Jåa3 studijeryöjreden ööhpehtimmieprogrammh	Learohkh edtjeh göökte galhkuvekarakterh utnedh, akte nörjen tjaaleldh jñ akte nörjen njaalmeldh
Jåa3 lissiebigkeme siejhme studijemahtose	

Gosse faage jienebh jaepieh vaasa, edtja ajve galhkuvekarakterem vedtedh dennie bijjemes daltesisnie maam learohke faagesne åtna.

Eksamene learoehkidie

Jaepiedaltese	Öörnege
10. jaepiedaltese	Learohkh maehtieh tjaaleldh eksamenese geasalgidh nörjen gielesne. Tjaaleldh eksamene dorjesåvva jñ sensureradamme sjædta byögkeles sijjesne. Learohkh maehtieh aaj njaalmeldh eksamenese nörjen gielesne geasalgidh. Njaalmeldh eksamene gietskene dorjesåvva jñ sensureradamme sjædta.

Jåa2 barkoefaageles ööhpehtimmieprogrammh	Learohkh maehtieh tjaaleldh eksamenese geasalgidh nöörjen gielesne. Tjaaleldh eksamene gietskene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta. Learohkh maehtieh aaj njaalmeldh eksamenese nöörjen gielesne geasalgidh. Njaalmeldh eksamene gietskene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta. Eksamene abpe faagem feerhmie (90 tæjmoeh).
Jåa3 studijeryöjreden ööhpehtimmieprogrammh Jåa3 lissiebigkeme siejhme studijemaahdose	Learohkh maehtieh akten eksamenese geasalgidh nöörjen gielesne. Tjaaleldh eksamene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta byögkeles sijjesne. Learohkh maehtieh aaj njaalmeldh eksamenese geasalgidh nöörjen gielesne. Njaalmeldh eksamene gietskene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta. Eksamene abpe faagem feerhmie (309 tæjmoeh).

Eksamene privatistide

Jaepiedaltese	Öörnege
10. jaepiedaltese	Vuartesjh siejhme öörnegem maadthskuvlelierehtæmman geerve almetjidie.
Jåa2 barkoefaageles ööhpehtimmieprogrammh	Privatisth edtjeh tjaaleldh eksamenem vaeltedh nöörjen gielesne. Tjaaleldh eksamene gietskene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta. Privatisth edtjeh lissine njaalmeldh eksamenem vaeltedh nöörjen gielesne. Njaalmeldh eksamene gietskene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta. Eksamene abpe faagem feerhmie. (90 tæjmoeh).
Jåa3 studijeryöjreden ööhpehtimmieprogrammh Jåa3 lissiebigkeme siejhme studijemaahdose	Privatisth edtjeh aktem tjaaleldh eksamenem nöörjen gielesne vaeltedh. Tjaaleldh eksamene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta byögkeles sijjesne. Lissine privatisth edtjeh njaalmeldh eksamenem vaeltedh nöörjen gielesne. Njaalmeldh eksamene gietskene dorjesávva jñh sensureradamme sjædta. Eksamene abpe faagem feerhmie (309 tæjmoeh).

Dah siejhme nænnoestimmieh vuarjasjimmien bijre lea vihtiestamme ööhpehtimmielaaken mieriedimmesne.